

270.10
1/2
1834

Plan,

hvorefter Undervisningen og Disciplinen i
Almueskolerne paa Landet skal indrettes, og
Instrux for Lærerne ved Almueskolerne. *)

1834.

---

*) Da Norsk Skolemuseums eneste separate trykk av undervisningsplanen har et slikt format at det ikke er egnet for gjengivning i faksimile, har en her gjengitt planen etter Departements Tidende 1834, side 677—684. Tittelen er hentet fra Norsk Skolemuseums separate trykk, men den er gitt en ny oppsetning for å passe til den øvrige tekst.

Ved høieste Resol. af 22 Juli d. A. er efterstaaende Plan, hvorefter Undervisningen og Disciplinen i Almueskolerne paa Landet skal indrettes, og ligeledes efterstaaende Instrux for Lærerne ved Almueskolerne, (Depts.-Tid. for 1832 Pag. 701—710) naadigst approbert som gjældende, nemlig:

P l a n.

§ 1. De Børn, som have opnaaet den Alder, at de ere skolepligtige, antegnes af Skolelæreren i hans Protocol, og tilføies af ham at søge Districtets Skole. Ligeledes antegnes de Børn, der ere indflyttede fra et andet Skoledistrict eller et andet Præstegjeld. Ved de aarlige Examina bliver Protocollen at eftersec, og undersøges da tillige, om noget Barn er udeglemt, hvilket i saa Fald strax antegnes.

§ 2. Børnene inddeles, saavidt muligt, med Hensyn til deres Kundskab, i to Afdelinger, i hvilke gives særskilt Underviisning, saaledes som nedenfor foreskrives. Deres Plads i Skolen bestemmes efter deres Kundskab ved Indtrædelsen, og senere efter den Character, de erholde ved de aarlige Examina. Drengene og Piger maae ikke sidde om hinanden, men ved forskellige Borde. Ligeledes skal, hvor

Beylunderviisning anvendes, ved Læsning Pigerne danne Halvcirkler i den ene Deel af Stuen og Drengene i den anden.

§ 3. Læretimerne skulle være fra 5 til 7 daglig efter Klarstiden. I hvilke Timer der daglig skal undervises i de forskjellige Klarstider, bestemmes af Skolecommissionen.

§ 4. Naar Skolelæreren tillige er Kirkefanger, bør Sognepræsten, saavidt muligt, sørge for, at kirkelige Forretninger ikke afholdes i Skoletiden.

§ 5. Underviisningen begynder og slutter hver Dag med Bøn og med Afhyngelse af en Psalm. Denne vælges helst af den evangelisk-kristelige Psalmebog eller af det til Skolernes Brug forfattede Udvalg af Psalmer.

§ 6. Ved Underviisningen i Læsning, Skrivning og Regning bør, saavidt muligt, for de første Begyndere Beylunderviisnings-Metoden anvendes, og de dertil fornødne Tabeller og Tavler anskaffes for enhver Skole. Til videre Fremgang i Læsning benyttes en passende Læsebog efter Biskoppens Bestemmelse. Den Regnebog og de Forfrevter, som Departementet for Kirke- og Underviisningsvæsenet har besørget udgivne, skulle benyttes ved Underviisning i Regning og Skrivning.

§ 7. Ved Religionsunderviisningen bruges den autoriserede Udgave af Luthers lille Catechismus og den anordnede Forklaring over Samme, hvortil Saxtorphs Udtog af Pontoppidans Forklaring indtil Videre bør benyttes. Ved Underviisningen i Religion maa Bekjendtskab med den hellige Skrift, især det nye Testamente og Bibelhistorie, nøie forbindes, og til sidst benyttes den anordnede, af Professor Hersleb forfattede, Lærebog i Bibelhistorien. Børnene bør derhos vænnes til at opkaste de i Forklaringen citerede Sprog i Bibelen.

§ 8. Ved Sangunderviisningen bruges indtil Videre Bohrs Psalmemelodier med Tal-Syngetegn i Forbindelse med Psalmodicon.

§ 9. Til Skolens første eller nederste Afdeling høre alle Børn, som ikke have lært at læse tydeligt, at skrive Tal og Bogstaver, og ikke have gjenemgaaet Luthers lille Catechismus. I den anden eller øverste optages de, som besidde fornødvendte Kundskaber.

§ 10. Timetabellen, der bestemmer, hvori Læreren i enhver Time skal undervise, forfattes af vedkommende Sognepræst, og forsynes med Provstens Approbation.

§ 11. Ved den offentlige Examen, som ifølge Skolelovens § 19 hvert Aar skal afholdes, undersøges, hvad Fremgang Børnene have gjort, samt hvorvidt de, som ville udskrives af Skolen, have erhvervet de fornødne Kundskaber, eller behøve længere at søge Skolen. Lister over disse Examiners Udfald indsendes til Provsten.

§ 12. Ethvert Barn, som udskrives af Skolen, skal af Læreren meddeles Attest, saavel om de Kundskaber, det i Skolen har erhvervet, som om dets Sæder og Opførsel. Disse Attester indrettes efter et af Biskoppen approberet Schema.

§ 13. Børnene skulle møde til rette Tid i Skolen, toede, klemmede, og reentligen paaklædte, og medbringe deres Skolebøger og andre Underviisnings-Apparater.

§ 14. Midt i Skoletiden, saavel Formiddag som Eftermiddag, gives Børnene et Kvarteer til at forfriske sig i den frie Luft, naar Veiret tillader det.

§ 15. Børnene skulle opføre sig anstændigen, saavel under Læretimerne, som i Fritiden og paa deres Gang til og fra Skolen. De skulle med Flid lære de dem af Skolelæreren foresatte Lectier, vise ham Ugtelse og Lydighed, og rette sig efter hans Forfrevter til god Ordens og Stil-

heds Vedligeholdelse i Skolen, hvortil ogsaa Folkene i Huset, hvor Omgangs-skole holdes, skulle være behjælpelige.

§ 16. De dovre, uhydige eller usædelige Børn, som ikke vise Forbedring efter gjentagne Formaninger af Skolelæreren, blive at straffe, saaledes som i Instruxen for Skolelæreren bestemmes.

§ 17. Forser nogen Skolelærer sig ved haard og ubesindig Udsærd mod Børnene, da have vedkommende Forældre, Værge eller Husboude i dette, saavel som i andre Tilfælde, i hvilke de maatte finde sig besværet til Anke over Skolelæreren, at henvende sig til Skolecommissionen, som foranstalter det Fornødne efter Omstændighederne.

§ 18*). De Børn, som udmærke sig ved Flid, Fremgang og gode Sæder, skulle ved passende Midler opmuntres af Skolelæreren overeensstemmende med hans Instrux, og belønnes af Skolecommissionen ved Gave af en gavnlig Bog efter Skolekasjens Leilighed.

Instrux.

§ 1. Skolelæreren skal holde sig efterrettelig Loven om Almueskolevæsenet af 14 Juli 1827, den i Overensstemmelse med Samme approberede Plan for Underviisningen, og enhver Anordning om Almueskolevæsenet, som herefter maatte udfomme, samt vise enhver af sine Foresatte Agtelse og Lydighed.

§ 2. Han bør lægge Bind paa et anstændigt Ud-vortes, paa Reenlighed og Orden i sin Paaklædning, vise Høflighed mod Enhver, og være nøisom i sine Fordringer i de Huse, hvor Skolen holdes.

§ 3. I det Hele bør han stræbe at foregaae Gamle og Unge med et godt Exempel, og besidde sig paa sand Gudsfrygt og en kristelig Wandel. Han bør derfor vogte

*) Denne § er ikke gjældende for Trondhjems Stift, hvis Biskop ikke har anseet Bestemmelsen hensigtsmæssig.

sig for at give Forargelse ved Banden og Sværgen, utugt-tig Tale og Gjærning og andre saadanne Laster. Ligeledes bør han afholde sig fra letfindige Samqvem.

§ 4. Ligesom han uden Forsømmelse skal besørge Underviisningen hver Dag efter den ham meddeelte Timetabel, saaledes skal han, hvis indtrufne Omstændigheder gjøre det umuligt, at Skolen kan holdes, strax anmelde Saadant for Sognepræsten, der skal afgjøre, hvorvidt det opgivne Forsald berettiger til Underviisningens Etandsning eller ei. Skolelæreren maa ikke paa egen Haand overdrage til nogen Anden i Forsaldstilfælde at overtage de ham paahvilende Pligter, men Sognepræsten har i saa Fald at træffe fornøden Foranstaltning.

§ 5. Hver Morgen, førend Underviisningen begynder, skal han undersøge, om de skolepligtige Børn ere tilstede, og antegne de Udeblivende i Protocolen. Ved at fremkalde hvert Barn efter denne, skal han tillige paasee, om de ere klemmede, tvede og reenligen paaklædte. Hvis Skolelæreren Udvarstler mod Skoleforsømmelse eller anden Uorden ere frugtesløse, skal han derom gjøre Anmeldelse for Skolecommissionen til videre Foranstaltning.

§ 6. Han bør paasee, at Skoleværelset er ordentligt og reenligt, samt at det behørigen udluftes.

§ 7. Ved Stave- og Læseøvelser bør han vaage over, at Børnene ikke Alle paa eensgang sraale eller mumle, men at de med Opmærksomhed paa Tabellen eller Bogen kun læse eller svare høit, naar de dertil opfordres. Især bør han vænne dem til at forstaae, hvad de oplæse.

§ 8. Med Religionsunderviisningen bør han stedsforbinde Bibelhistorie, især af det nye Testamente, og ved passende Exempler deraf lede Børnene til Erkjendelse af det Gode og Onde, af Syndens ulykfsalige Følger, og til i en-

hver Alder at indsee, hvad de skyldte Gud, sig selv og deres Medmennesker.

§ 9. Ved Underviisning i Regning bør han tillige vænne Børnene til, uden Tavle og Griffel at opløse praktiske Opgaver i Hovedet, og herved især tage Hensyn paa, hvad der kan være gavnligt for Menigmand i Haandtering og Næringsdrift, ved Kjøb og Salg.

§ 10. Ved Skrivningen bør han paasee, at Børnene holde deres Skrivebøger renlige, og sidde i en passende Stilling, samt at de vænnes til selv at skære deres Penne.

§ 11. Ei blot i Læretimerne, men ogsaa i Fritiden bør Læreren holde Die med Børnene, at de opføre sig mod hinanden skikkeligen, og ei gjøre hinanden Fortred eller Skade.

§ 12. Ligeledes bør Skolelæreren have Opsyn med de Børn, der formedeltst lange Veie forblive, hvor Skolen holdes, mellem For- og Eftermiddags-Timerne, at Børnene ei begaae noget Usømmeligt. Forsaavidt Børnene paa deres Gang til og fra Skolen ikke ledsages af Børne, bør han, ved at bemyndige de sædeligste og ældste blandt Eleverne til at have Tilsyn med de Andre, drage Ansvar for, at Alle ogsaa da forholde sig, som de bør.

§ 13. Skolelæreren bør besidde sig paa at behandle og omgaaes Børnene med Godhed og Blidhed, jævnlig ved hjærlig Tale opmuntre dem til Flid, Orden og sædelig Opførsel, og lade det være sig magtpaaliggende at vinde deres Kjærlighed, Agtelse og Tillid.

§ 14*). Han bør søge at vække og vedligeholde Børnernes Kappelyst ved passende Opmuntring og Belønninger for de Flittige og Sædelige. Saadanne Belønninger kunne være: Roes i den hele Skoles Overvær, eller naar Sognepræsten er der; Opslytten i Classen, som anmærkes i Pro-

*) Denne § er ikke gjældende for Trondhjems Stift, (see Noten Side 680).

tocollen; at give dem Opsigt over de andre Børn i Fritimerne; at betro dem som Bihjælpere at undervise andre Børn, som have gjort mindre Fremgang; særdeles Ubefaling til Skolecommissionen. Dog maa han vogte sig for at uddele disse Belønninger altfor ofte, og aldrig lade sig bestemme af Partiskhed eller Lidenskab.

§ 15. Ved at straffe de forsømmelige, dovne, uordentlige og vanartige Børn, naar de ikke ville forbedre sig efter gjentagne Advarsler, skulle først lemsældige Midler anvendes, saasom: Frettesættelse i den hele Skoles Overvær; Redflytten i Classen, som anmærkes i Protocollen; Hensætten i en Krog af Skolestuen; Udelukkelse fra at deeltage i Fritiden og deslige. Ere disse mildere Straffe uden Virkning, maa legemlig Revselse anvendes, dog paa saadan Maade, at den ikke er skadelig for Børnets Sundhed, eller anstødelig for Sædeligheden. Læreren maa vaage over sig selv, at han ikke ved at straffe udover Partiskhed eller lader sig overile af Brede, ligesom han ei heller nogensinde maa tillade sig at bruge Skjelds- eller Uqvemsord.

§ 16. Skolelæreren bør have Tilsyn med, at Skolebørnene, som have den fornødne Alder og Forstand, besøge med deres Forældre eller Slægtninge den offentlige Gudsstene i Kirken, naar Aarstiden og Veirliget tillader det, og at de, som tilfiges at møde ved den offentlige Overhøring i Kirken, indfinde sig til rette Tid, og opføre sig med Orden og Anstændighed, samt at de medbringe deres Psalmebøger og deeltage i Menighedens Sang.

§ 17. Naar Familien i det Huus, hvor Skolen holdes, er samlet om Aftenen, bør Skolelæreren, om man ønsker det, forelæse, især de lange Vinteraftener, af en eller anden nyttig Bog efter Præstens Undviisning, saavel som ogsaa holde Aftenandagt, ved at oplæse en Aftenbon og med Huusfolket afsynge en Psalme.

§ 18. Den Protocol, som det ved Skolelovens § 15 er paalagt Skolelærerne at holde, bør indeholde følgende Rubrikker: 1) Barnets Nummer; 2) Rodens Nummer eller Navn; 3) Gaardens eller Pladsens Navn; 4) Barnets Navn; 5) Barnets Alder; 6) dets Kundskab, hvilken Rubrik atter inddeles i: a. Indenadslæsning, b. Udenadslæsning, c. Skrivning, d. Regning, e. Religion, f. Forstandsøvelse, g. Sang. 7) Forhold og Nemme; 8) Forsømmelse og Uordener.

Protocolen forevises, naar det forlanges, Skolens Forfattede og Børnenes Forældre ved deres Besøg i Skolen og fremlægges ved de offentlige Examina.

§ 19. Skolelæreren skal være ansvarlig for Skolens Inventarium af Bøger, Labeler, Landkaarter o. s. v. efter en af Sognepræsten attesteret Fortegnelse, der indføres paa de sidste Blade af Skoleprotocolen, og hvori anmærkes Afgang og Tilgang.

§ 20. Dersom Skolelæreren anseer sig fornærmet, hindret eller forulempet i Opfyldelsen af hans Kalds Pligter af Børnenes Forældre, den Familie, hvor Skolen holdes, eller nogen Anden, maa han ikke tage sig selv tilrette, men fremføre sin Anke for Skolecommissionen, til hvilken han ogsaa bør gjøre Indberetning om Alt, hvad der sigter til Skolens Lær og Bedste.

~~~~~